Kálmán C. György

A hely szellemei

KÖNYVKRITIKA - KÖVETÉSI TÁVOLSÁG - LXII. évfolyam, 24. szám, 2018. június 15.

Térey János: Káli holtak. Jelenkor Kiadó, Budapest, 2018, 538 oldal, 3999 Ft

Nem valami nagy történet, de hát ettől még bármilyen lehetne a mű. Hol is kezdjem? Talán azzal, hogy az elbeszélő-főszereplő Alex szövege bántóan hullámzó minőségű – olykor igencsak gondozatlan, hanyag, elkeni a dolgokat. Itt van például ez a részlet: „Karakterszínész lett belőle, lásd Rosencrantz, Szerebrjakov és még sorolhatnám. Ez a méz-máz lehet a pajzsa a világ ellen. Ő nyájas, mert ezt választotta. Kipróbálták kemény bírónak, lásd Hawthorne, és nem igazán vált be." (175.) Mi ez a két „lásd" ebben a pár mondatban? Miért kezd bele egy gondolatba az elbeszélő, ha lusta rendesen kifejteni? Kinek beszél? A külvilágnak, vagy csak magának? És hogy kerülnek a szövegbe olyan (az internet révén elterjedt) rövidítések, mint a WTF („what the fuck") vagy a BTW („by the way")? Tekinthetnénk ezt úgy, mint ami *jellemzi* az elbeszélőt – úgy beszél, mint amilyen. De hát amikor a pszichológusával konzultál, mintha egészen más személy volna, önreflexív, átélten gondolkodó, elmélyült. A sok-sok Alex-stílus között hol az igazi? Minthogy a mű alapvetően a „realista kód" szerint íródik – vagyis elsősorban úgy olvasható, hogy a „valósághűséget", a „hiteles ábrázolást", s hasonló, kissé gyanús szempontokat érvényesítünk –, jogosnak látszik, hogy olyan egyszerű követelményeket kérünk rajta számon, mint a beszéd vagy a párbeszéd életszerűsége. Márpedig ezen a próbán a *Káli holtak* gyorsan elbukik. Úgy ember nem szól a másikhoz, ahogyan Térey szereplői: kimódolt, bonyodalmas, olykor költői(eskedő) megszólalások, minden mintha kicsit emelkedett akarna lenni, mintha csak valami kötött formájú drámai műből vagy a lírából keveredtek volna ide.